

باسمه تعالی

کارشناس سنجش و ارزشیابی تحصیلی مدیریت آموزش و پرورش شهرستان جیرفت
 سوالات امتحانی درس: علوم و فنون ادبی ۱ پایه: دهم سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ مقطع تحصیلی: متوسطه دوم
 نوبت امتحانی: نیم سال اول تاریخ امتحان ۹۹/۱۰/۱۵ وقت امتحان ۷۰ دقیقه دبیر: بی نیاز
 نام آموزشگاه: علامه حلی نام و نام خانوادگی دانش آموز:.....

بارم

ردیف

	<p>الف</p> <p>تاریخ ادبیات (۲ نمره)</p> <p>۱- جاهای خالی را با دانسته های خود کامل کنید.</p> <p>الف) آثار بر جای مانده زبان فارسی باستان، بیشتر فرمان ها و نامه های شاهان هخامنشی است که به خط نوشته شده است. ب) رایج ترین انواع شعر فارسی در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم هجری به سه بخش حماسی، مدحی و تقسیم می شود. ج) زبان رسمی دوره ساسانی بوده است.</p> <p>۲- کدام پادشاه ایرانی، در پاسداشت زبان فارسی دری، نقشی ارزنده داشت و آن را زبان رسمی قلمرو خود اعلام کرد؟</p> <p>۳- یکی از مهمترین کتب نثر دوره سامانی که در آن بخش هایی از اصل کتاب حذف شده و اطلاعاتی راجع به تاریخ ایران به آن افزوده شده است؛ چه نام دارد؟</p> <p>۴- کدام یک از موارد زیر نادرست است؟</p> <p>الف) حماسه ملی ایران و شعر حماسی با فردوسی به اوج رسید. ب) رودکی را پدر شعر فارسی نام نهاده اند. ج) شعر غنایی با عنصری و فرخی، قوت و استحکام یافت. د) نخستین کسی که قصیده ای تمام و کمال با محتوای موعظه و نصیحت سرود، کسایی مروزی بود.</p> <p>۵- درستی یا نادرستی موارد زیر را مشخص کنید.</p> <p>الف) «فارسی دری» نخستین صورت زبان ادبی فارسی نو در برابر نفوذ عناصر زبان عربی بود. ب) نثر دوره سامانی ساده و روان است و بیشتر به موضوع های حماسی، ملی و تاریخی توجه دارد.</p>	<p>الف</p>
<p>.۷۵</p> <p>.۲۵</p> <p>.۲۵</p> <p>.۲۵</p> <p>.۵</p>		
<p>۱</p> <p>.۵</p>	<p>ب</p> <p>سبک شناسی (۲ نمره)</p> <p>۱- با توجه به ابیات زیر، به پرسش های داده شده پاسخ دهید.</p> <p>به دام افتاد روباهی سحرگاه به روبه بازی اندیشید در راه که گر صیاد بیند هم چنینم دهد حالی به گارز پوستانم پس آن گه، مُرده کرد او خویشتن را ز بیم جان فروافکند تن را نزد دم، تا که آهن درفکندند به سختی چند دندانش بکندند به دل، روباه گفتا: گر بمانم نه دندان باش و نه گوش و زبانم</p> <p>الف) این شعر باید با چه لحنی خوانده شود؟ ب) یک نمونه کاربرد دستور تاریخی در این شعر مشخص کنید.</p> <p>ج) مفهوم کنایه مشخص شده در بیت چهارم را بنویسید. د) این شعر جزو کدام نوع ادبیات محسوب می شود؟</p> <p>۲- با توجه به خوانش متن زیر، مشخص کنید هر یک از موارد زیر مربوط به کدام قلمرو است؟</p> <p>« پس، من دنیا را بدان چاه پرآفت ، مانند کردم و موشان سپید و سیاه و مداومت ایشان بر بریدن شاخ ها بر شب و روز ، و آن چهار مار را به طبایع که عماد خلقت آدمی است. و چشیدن شهد و شیرینی آن را مانند کردم به لذات این جهانی که فایده آن ، اندک و رنج آن ، بسیار است.»</p> <p>الف) تشبیه دنیا به چاه پرآفت و شب و روز به موشان سیاه و سپید : ب) نگرش منفی نسبت به خوشی های مادی و لذت های زودگذر دنیایی :</p>	<p>ب</p>

.۵	<p>۳- هر یک از شعر های ستون «الف» به کدام مورد در ستون «ب» مربوط است؟ (یک گزینه در ستون «ب» اضافی است).</p> <table border="1" data-bbox="162 147 1445 336"> <tr> <td data-bbox="162 147 560 199">تعلیمی</td> <td data-bbox="560 147 1445 199">ای نفس خرم باد صبا / از بر یار آمده ای مرحبا</td> </tr> <tr> <td data-bbox="162 199 560 262">حماسی</td> <td data-bbox="560 199 1445 262"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="162 262 560 336">طرب انگیز و شاد</td> <td data-bbox="560 262 1445 336">برگزین از کارها پاکیزگی و خوی نیک / کز همه دنیا گزین خلق دنیا این گزید</td> </tr> </table>	تعلیمی	ای نفس خرم باد صبا / از بر یار آمده ای مرحبا	حماسی		طرب انگیز و شاد	برگزین از کارها پاکیزگی و خوی نیک / کز همه دنیا گزین خلق دنیا این گزید	
تعلیمی	ای نفس خرم باد صبا / از بر یار آمده ای مرحبا							
حماسی								
طرب انگیز و شاد	برگزین از کارها پاکیزگی و خوی نیک / کز همه دنیا گزین خلق دنیا این گزید							
.۷۵ .۲۵ .۷۵ .۵ ۱ .۷۵ .۵ .۷۵ .۷۵	<p>ج</p> <p>زیبایی شناسی (۶ نمره)</p> <p>۱- در بیت زیر، «واج آرایی» در صامت ها را مشخص کنید. نه من زی عملی در جهان ملولم و بس ملالت علما هم ز علم بی عمل است</p> <p>۲- در بیت زیر، «واج آرایی» در کدام واج کمتر محسوس است؟ فغان کاین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما را</p> <p>۳- در کدام بیت، «واج آرایی» محسوس تر است؟ چرا؟ الف) غلام نرگس مست تو تاجداران اند خراب باده لعل تو هوشیاران اند ب) خیزید و خز آرید که هنگام خزان است باد خنک از جانب خوارزم وزان است</p> <p>۴- در هر کدام از شعرهای زیر، توجه شاعر به کدام آرایه ادبی در ایجاد موسیقی و زیبایی لفظی مؤثر بوده است؟ الف) ای تکیه گاه و پناه زیباترین لحظه های پر عصمت و پر شکوه تنهایی و خلوت من! ب) از درد سخن گفتن و از درد شنیدن با مردم بی درد ندانی که چه دردی است</p> <p>۵- در اشعار زیر، «واژه آرایی» را مشخص کنید. الف) گوشه گرفتم ز خلق و فایده ای نیست گوشه چشمت بلای گوشه نشین است ب) معشوقه به سامان شد، تا باد چنین بادا کفرش همه ایمان شد، تا باد چنین بادا</p> <p>۶- با توجه به عبارت های زیر، به سوالات داده شده پاسخ دهید. الف) بزرگان گفته اند: دولت، نه به کوشیدن است؛ چاره کم جوشیدن است. ب) فلان را گرم بی شمار است و هنر بی حساب. ۱) ارزشمندترین نوع سجع در واژه های و به کار رفته است. ۲) واژه های «بی شمار» و «بی حساب» دارای سجع هستند.</p> <p>۷- در هر عبارت سجع را بیابید و نوع آن را مشخص کنید. الف) محبت را غایت نیست؛ از بهر آن که محبوب را نهایت نیست. ب) با این همه بیداد او، وان عهد بی بنیاد او در سینه دارم یاد او، یا بر زبانم می رود</p> <p>۸- در کدام عبارت، کاربرد سجع تنها سبب افزایش موسیقی شده است نه ایجاد موسیقی؟ چرا؟ الف) توانگری به هنر است نه به مال، و بزرگی به عقل است نه به سال. ب) محمل بدار ای ساروان، تندی مکن با کاروان کز عشق آن سرو روان، گویی روانم می رود</p>							
.۵ .۵ .۵ .۷۵	<p>د</p> <p>موسیقی شعر (۶ نمره)</p> <p>۱- اساسی ترین عامل پیدایی شعر و مؤثرترین عامل موسیقی شعر است.</p> <p>۲- صامت ها و مصوت های واژه «خواستار» را بنویسید.</p> <p>۳- برای واژه «هنرمندانه» یک واژه هم وزن بنویسید.</p> <p>۴- با توجه به واژه ی «افسانه» به سوالات مرتبط پاسخ دهید. الف) نخستین صامت در هجای اول آن چیست؟ ب) مصوت و نوع آن را در آخرین هجا مشخص کنید.</p>							

<p>۰.۵</p> <p>۰.۵</p> <p>۲</p> <p>۰.۲۵</p> <p>۰.۵</p>	<p>۵- کدام بیت با الگوی هجایی (u - - -) مطابقت دارد؟</p> <p>الف) نه بر اوج ذاتش پرد مرغ وهم نه در ذیل وصفش رسد دست فهم</p> <p>ب) حضوری گر همی خواهی از او غایب مشو حافظ متى ما تلقى من تهوى دع الدنيا و اهملها</p> <p>۶- بیت « اگر پای در دامن آری چو کوه سرت ز آسمان بگذرد در شکوه» با کدام یک از بیت های زیر هم وزن است؟</p> <p>الف) چنین است کیهان پر درد و رنج چه نازی به نام و چه نازی به گنج</p> <p>ب) خلوتم چراغان کن، ای چراغ روحانی ای ز چشمه نوشت، چشم دل چراغانی</p> <p>۷- بیت زیر را جداسازی هجایی و جداسازی به ارکان کنید؛ سپس نوع هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید.</p> <p>اگر هوشمندی به معنی گرای که معنی بماند نه صورت به جای</p> <p>۸- هجای آخر واژه «آسمان» را با علامت خاص آن مشخص کنید.</p> <p>۹- به چه دلیل می توان دو بیت زیر را با یکدیگر هم وزن دانست؟</p> <p>الف) به بینندگان آفریننده را نبینی مرنجان دو بیننده را</p> <p>ب) خرد گر سخن برگزیند همی همان را گزیند که بیند همی</p>	
<p>۱</p> <p>۰.۵</p> <p>۱</p> <p>۱/۵</p>	<p>هـ نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)</p> <p>۱- شعر زیر را از نظر قلمرو ادبی (تشبیه، تشخیص، کنایه، مثل) بررسی کنید.</p> <p>هر که زین گلشن لبی خندان تر از گل بایش خاطر ی فارغ ز عالم چون تو گل بایش صبر کن بر جور فلک تا بر آیی رو سفید دانه چون در آسیا افتد تحمل بایش</p> <p>۲- در بیت زیر، دو آرایه ادبی مرتبط با سطح بیانی را مشخص کنید.</p> <p>ایام را به ماهی یک شب هلال باشد وان ماه دلستان را، هر ابرویی هلالی</p> <p>۳- متن زیر را از دیدگاه قلمروهای ادبی و فکری بررسی کنید. (هر قلمرو دو مورد)</p> <p>طاووس عارفان، بایزید بسطامی یک شب در خلوت خانه مکاشفات، کمند شوق را بر کنگره کبریایی او در انداخت و آتش عشق را در نهاد خود برافروخت و زبان را از در عجز و درماندگی بگشاد و گفت: « بار خدایا، تا کی در آتش هجران تو سوزم؟ کی مرا شربت وصال دهی؟ »</p> <p>۴- متن زیر را بخوانید و به سوالات پاسخ دهید.</p> <p>تا توانی از نیکی کردن میاسا و خود را به نیکی و نیکوکاری به مردم نمای و چون نمودی به خلاف نموده، مباش .به زبان، دیگر مگو و به دل، دیگر مدار، تا گندم نمای جو فروش نباشی، و اندر همه کاری داد از خویشتن بده، که هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد و اگر غم و شادیت بود، به آن کس گوی که او تیمار غم و شادی تو دارد و اثر غم و شادی پیش مردمان، بر خود پیدا مکن و به هر نیک و بد، زود شادان و زود اندوهگین مشو که این فعل کودکان باشد.</p> <p>الف) یک نمونه کاربرد دستور تاریخی در متن مشخص کنید.</p> <p>ب) تفاوت معنایی «که» در عبارت « که هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد» را بنویسید.</p> <p>ج) یک کنایه در متن بیابید و مفهوم آن را بنویسید.</p> <p>د) برجسته ترین ویژگی فکری متن چیست؟</p>	

موفق باشید